

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 331/2025-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], zastúpených URBAN & PARTNERS s. r. o., advokátska kancelária, Červeňova 15, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-18C/5/2019 takto

rozhodol:

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-18C/5/2019 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a ich právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava IV **prikazuje** v konaní sp. zn. B1-18C/5/2019 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľom **priznáva** finančné zadosťučinenie, každému po **300 eur**, ktoré **je** im Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť sťažovateľom trovy konania **949,17 eur** a zaplatiť ich právnenému zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 12. februára 2025 (doplnenou podaním zo 14. apríla 2025) domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) označeným postupom mestského súdu. Sťažovatelia navrhujú prikázať mestskému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznať finančné zadost'učinenie 9 000 eur pre každého z nich a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že žalobou z 28. januára 2019 sa sťažovatelia domáhali určenia neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky z 19. novembra 2014. Rozsudkom zo 17. marca 2023 mestský súd žalobu sťažovateľov zamietol a žalovaným priznal nárok na náhradu trov konania. O odvolaní sťažovateľov rozhodol rozsudkom z 26. júna 2024 Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) tak, že rozsudok mestského súdu potvrdil a žalovaným priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali sťažovatelia 12. septembra 2024 dovolanie.

3. V doplnení ústavnej sťažnosti sťažovatelia uviedli, že 9. apríla 2025 vydal vyšší súdny úradník uznesenie, v ktorom uložil sťažovateľom povinnosť zaplatiť žalovaným náhradu trov v sume 1 162,08 eur. Sťažovatelia podali 10. apríla 2025 proti tomuto uzneseniu sťažnosť, o ktorej rozhodol sudca mestského súdu 4. júna 2025 tak, že ju zamietol, a toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť 24. júna 2025. Podľa zistení ústavného súdu nebol spis v čase rozhodovania ústavného súdu expedovaný na dovolací súd pre účely rozhodnutia o podanom dovolaní.

4. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 331/2025-19 zo 17. júna 2025 ústavnú sťažnosť sťažovateľov prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Argumentácia sťažovateľov

5. Sťažovatelia namietajú, že od podania dovolania mestský súd nepredložil vec dovolaciemu súdu a nevykonal „*administratívne úkony*“ súvisiace s dovolaním. Rovnako do dňa podania ústavnej sťažnosti nie je namietané konanie právoplatne skončené vo všetkých jeho zložkách, pretože nebolo právoplatne rozhodnuté o výške náhrady trov konania aj napriek tomu, že rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť 17. júla 2024.

6. Poukazujúc na početnú judikatúru ústavného súdu aj Európskeho súdu pre ľudské práva k problematike prietáhov v súdnom konaní, sťažovatelia zdôrazňujú, že dĺžka napadnutého konania ako celku (viac ako 6 rokov a 2 mesiace do dňa podania ústavnej sťažnosti, pozn.) prehlbuje stav ich právnej neistoty, ktorý možno odstrániť len právoplatným rozhodnutím o výške náhrady trov konania.

7. Sťažovatelia argumentujú tým, že rozhodovanie o trovách tvorí „*podružnú agendu*“ súdov, ktorá nevykazuje žiadnu zložitosť. Rovnako tak ani úkony prvostupňového súdu týkajúce sa podaného dovolania nemožno označiť za fakticky či právne náročné, pretože ide o úkony „*administratívneho charakteru*“, pričom doba 5 mesiacov od podania dovolania (do podania ústavnej sťažnosti, pozn.) je ústavne neakceptovateľná. Sťažovatelia ďalej tvrdia, že svojím správaním k celkovej dĺžke konania neprispeli. Vo vzťahu k postupu mestského súdu poukazujú na § 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorého má o výške náhrady trov konania rozhodnúť súd prvej inštancie v lehote do 60 dní po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí. S poukazom na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 315/2024 zdôrazňujú, že uvedená 60-dňová lehota sa analogicky vzťahuje aj na rozhodnutie o sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka, pretože bez rozhodnutia sudcu o tejto sťažnosti nie je rozhodovanie o výške náhrady trov konania zavŕšené.

III.

Vyjadrenie mestského súdu

8. Predsedníčka mestského súdu v súčinnosti so zákonnou sudkyňou zhrnula chronologický prehľad úkonov v namietanom konaní od 17. júla 2024, keď nadobudol právoplatnosť rozsudok krajského súdu. Dňa 12. septembra 2024 bolo súdu doručené dovolanie žalobcov. Výzvou z 25. septembra 2024 súd vyzval žalobcov na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie, ktorý žalobcovia uhradili 26. septembra 2024. Dňa 7. októbra 2024 bolo súdu doručené vyčíslenie trov konania. Výzvou z 8. októbra 2024 súd vyzval žalovaných na vyjadrenie k dovolaniu. Dňa 31. októbra 2024 požiadali žalovaní o predĺženie lehoty na podanie vyjadrenia k dovolaniu do 18. novembra 2024, ktorej mestský súd vyhovel oznámením zo 4. novembra 2024. Žalovaní sa k dovolaniu nevyjadrili. Dňa 27. novembra 2024 žalovaní doručili súdu urgenciu na postup podľa § 262 ods. 2 CSP. Dňa 6. februára 2025 dala vyššia súdna úradníčka pokyn spisovej kancelárii dožurnalizovať spis a následne ihneď potom predložiť spis na rozhodnutie o trovách konania pred predložením spisu dovolaciemu súdu. Uznesením z 9. apríla 2025 bolo rozhodnuté výške náhrady trov konania. O sťažnosti žalobcov proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka o výške náhrady trov konania z 10. apríla 2025 rozhodol mestský súd 4. júna 2025 uznesením tak, že ju zamietol a toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť 24. júna 2025. Dňa 25. júna 2025 bola vypracovaná predkladacia správa a spis bude predložený Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky.

9. Mestský súd sa vyjadril, že v napadnutom konaní došlo z jeho strany k priedňahom výlučne vo vzťahu k nerozhodnutiu o výške náhrady trov konania v lehote 60 dní od nadobudnutia právoplatnosti rozsudku krajského súdu v zmysle ustanovenia § 262 ods. 2 CSP. Uvedené priedňahy boli zapríčinené viacerou výmenou vyšších súdnych úradníkov v predmetnom súdnom oddelení.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priedňahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej

lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 302/2020).

11. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu. Prihliada sa aj na význam sporu pre sťažovateľov (II. ÚS 32/02).

12. Predmetom konania bolo určenie neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky, pričom konanie vo veci samej je právoplatne skončené (rozsudok mestského súdu zo 17. marca 2023 v spojení s rozsudkom krajského súdu z 26. júna 2024). Ku dňu podania ústavnej sťažnosti naďalej prebiehalo konanie o trovách konania. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti už konštatoval, že rozhodovanie o trovách konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, kde dĺžka konania nie je závislá od skutkovej či právnej náročnosti prerokovávanej veci (III. ÚS 342/2018, IV. ÚS 126/2019). Ústavný súd poznamenáva, že právo na právnu pomoc trvá až do skončenia konania, t. j. do právoplatného rozhodnutia. Súčasťou základného práva na právnu pomoc je aj právo na úhradu účelne vynaložených trov konania (II. ÚS 78/2003, III. ÚS 461/2021).

13. Pri hodnotení ďalšieho kritéria ústavný súd nezistil, že by sťažovatelia svojím správaním prispeli k doterajšej dĺžke napadnutého konania.

14. Vo vzťahu k postupu mestského súdu ústavný súd posudzoval obdobie od vyčíslenia trov konania (7. októbra 2024) do rozhodnutia o výške trov konania (4. júna 2025) v trvaní takmer osem mesiacov. Z chronológie konania (bod 8 tohto nálezu) je zrejmé, že obdobie šiestich mesiacov datované od 7. októbra 2024 do vydania uznesenia vyššieho súdneho úradníka o výške trov konania (9. apríl 2025) je poznačené nečinnosťou mestského súdu. Následne už mestský súd konal plynulo, čo ale nemení nič na tom, že celková doba rozhodovania o trovách konania v dĺžke osem mesiacov nemôže byť primeraná a ústavne akceptovateľná. Podľa § 262 ods. 2 CSP má súd prvej inštancie rozhodnúť o výške náhrady trov konania po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, v lehote 60 dní. Ústavný súd dodáva, že 60-dňová zákonná lehota na rozhodnutie o výške trov konania sa analogicky vzťahuje aj na rozhodnutie o sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka, pretože bez rozhodnutia sudcu o tejto sťažnosti nie je rozhodovanie o výške náhrady trov konania zavŕšené (I. ÚS 315/2024, III. ÚS 416/2024).

15. Pokiaľ ide o postup mestského súdu v súvislosti s vykonávaním úkonov týkajúcich sa dovolania podaného sťažovateľmi 12. septembra 2024, ústavný súd aj v tomto prípade konštatuje ústavnú neakceptovateľnosť. Nepredloženie spisu dovolaciemu súdu podľa § 437 CSP, ktoré trvá v čase rozhodovania ústavného súdu desať mesiacov (pozri bod 3 tohto nálezu), samo osebe predstavuje ústavne neakceptovateľnú dobu. Ústavný súd konštatuje, že mimoriadny opravný prostriedok (dovolanie) dopadá na stav, keď vec je už právoplatne uzavretá a miera neistoty z nerozhodnutej veci je tak zásadne oslabená. Na druhej strane aj v dovolacom konaní je nutné poskytnúť súdnu ochranu, aj keď už nejde o primárnu rovinu včasnosti ochrany subjektívnych práv sťažovateľa (IV. ÚS 454/2022). Inými slovami, ak zákon normuje určitý typ konania vrátane mimoriadneho

opravného konania, takéto konanie nemožno vylučovať spod pôsobnosti noriem garantujúcich včasnosť vybavenia veci.

16. Vo vzťahu k obrane mestského súdu o tom, že prietahy v konaní boli dôsledkom fluktuácie vyšších súdnych úradníkov v predmetnom súdnom oddelení, ústavný súd v zmysle svojej ustálenej judikatúry konštatuje, že organizácia práce v súdnictve či systémové problémy súdnictva nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (I. ÚS 35/03, II. ÚS 481/2017, III. ÚS 530/2022, II. ÚS 494/2023).

17. Ústavný súd k namietanej celkovej dĺžke konania vo veci samej (6 rokov a 2 mesiace rokov do dňa podania ústavnej sťažnosti) uvádza, že rozsudok krajského súdu z 26. júna 2024 nadobudol právoplatnosť 17. júla 2024. Ústavná sťažnosť sťažovateľov bola ústavnému súdu doručená 12. februára 2025. Z uvedeného vyplýva, že v čase podania ústavnej sťažnosti bolo vo veci sťažovateľov právoplatne rozhodnuté (porov. II. ÚS 250/2022), čím sa právna neistota sťažovateľov výrazne oslabil. Právoplatnosťou meritórneho rozhodnutia nastáva nastolenie právnej istoty sťažovateľa vo veci samej (porov. III. ÚS 389/2022 a rozsudok EŠLP z 3. 3. 2009 vo veci Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 16970/05). Ústavný súd preto ústavnej sťažnosti sťažovateľov v tejto časti nevyhovel.

18. S prihliadnutím na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že postupom mestského súdu boli v napadnutom konaní porušené označené základné práva sťažovateľov.

19. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd v nadväznosti na výrok uvedený v bode 1 výrokovej časti nálezu v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľom prikázal mestskému súdu, kde sa spis v čase rozhodovania ústavného súdu stále nachádza, aby v súvislosti s predložením spisu dovolaciemu súdu vo veci konal bez zbytočných prietahov.

V.

Primerané finančné zadost'učinenie

20. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti žiadali o priznanie finančného zadost'učinenia 9 000 eur pre každého z nich. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu namietaného porušenia (III. ÚS 189/2023).

21. Ústavný súd pri svojom rozhodovaní vychádza zo zásad spravodlivosti a okolností posudzovanej veci. V prípade sťažovateľov zohľadnil predmet posudzovaného konania, ktorý nepatrí medzi privilegované a nevykazuje osobitnú naliehavosť, povahu a význam dotknutých práv, ako aj vlastnú judikatúru týkajúcu sa výšky priznávaného finančného zadost'učinenia

(III. ÚS 336/2021, III. ÚS 590/2022, III. ÚS 108/2023). Napokon vzal do úvahy namietanú dĺžku konania (najmä s dôrazom na vzniknuté prieťahy v súvislosti s nepredložením spisu dovolaciemu súdu) a skutočnosť, že o výške trov konania už bolo v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatne rozhodnuté. Ústavný súd považoval za spravodlivé priznať 300 eur pre každého z nich [§ 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde] a vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.

VI. Trove konania

22. Zistené porušenie základných práv sťažovateľov odôvodňuje to, aby im mestský súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde nahradil trovy konania, ktoré im vznikli právnym zastúpením.

23. Výška náhrady bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon v roku 2025 je 371 eur. Ústavný súd priznal sťažovateľom náhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti 2 x 371 eur), čo predstavuje 742 eur, spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 14,84 eur) predstavuje náhrada trov 771,68 eur. Ústavný súd vypočítanú náhradu trov sťažovateľov zvýšil podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty vo výške 23 %, pretože právny zástupca sťažovateľov je platiteľom tejto nepriamej dane. Spolu tak sťažovateľom patrí náhrada trov konania 949,17 eur (bod 4 výroku nálezu). Nebol dôvod zvýšiť základnú sadzbu tarifnej odmeny podľa § 13 ods. 2 vyhlášky, pretože ústavná sťažnosť je zo strany sťažovateľov odôvodnená zhodnou argumentáciou. Preto niet rozdielu v tom, či bola právna služba poskytnutá jednému, alebo viacerým sťažovateľom. Sťažovateľom poskytnuté právne služby nevyžadovali osobitný prístup. To osobitne platí v konaní o ústavnej sťažnosti, ktorej nebolo v celom rozsahu vyhovené a v ktorom možno náhradu trov konania priznať len v odôvodnených prípadoch.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. augusta 2025

Robert Šorl
predseda senátu